

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

69. ÅRGANG

5. JANUAR 1957

A V I N N H O L D E T :

BISKOP DR. MANGERS' NYTTÅRSHILSEN - PAVENS JULE-
BUDSKAP TIL VERDEN - OM RUS OG ERKJENNELSE -
EN FILM VI GJERNE VIL SE - BLIKK PÅ TIDEN - SVEN
STOLPES VEI - UNGARSK FLYKTNINGER I NORGE -
APPELL FRA VERDENS KATOLSKE KVINNER - UTLANDET

NR
1

NESTE NUMMER KOMMER 19. JANUAR 1957.

VÅRT NYE ÅR

«Jeg vil gå frem for Guds alter, for Gud min glede fra min ungdom av.» Med disse ord fra Messen vil vi ta vårt første skritt inn i det nye år. Et riktigere skritt kan vi ikke ta: Stille oss ved alterets fot, med blikket festet på Korset, eller mot alterets tabernakel, der Guds Sønn er levende iblant oss i brødetts skikkelse. Det er et forpliktende skritt. Det binder oss til å gå veien helt frem, i skjelvende nærhet av Gud selv — til vi står med ham i våre hender eller under vårt hjerte i tilbedelse, ansikt til ansikt, ja, til en blivende forening med ham som holder Altet i sin hånd, også deg og meg. Å slippe hans hånd, hvem våger det?

År etter år, når vi har tatt avskjed med det gamle og våknet opp i det nye års morgen, har vi gledet oss til dette skritt til møtes med Herren: til med fornyet sjelskraft, fornyet ønske og vilje å bli *bedre mennesker*. Vi skrev i fjor på denne plass og ved denne anledning noen ord om *takknemlighet* for hva vi hadde mottatt og om litt mer *beskjedenhet* når det gjaldt vår egen personlige posisjon i forhold til vår Gud og våre medmennesker. Vi må igjen få komme tilbake på dette. Har vi først innsett hvor uendelig meget vi har å takke Gud for — fordi han ikke lukket sine gaverhånd når vi ved vår holdning hadde gjort oss fortjent til det — så kan vi regne med å finne en sikker posisjon i all den uvissheit og utrygghetsfølelse som er ethvert menneskes lodd her i verden. Og denne posisjon er: at den Gud vi kaller Far, er en *miskunnelig* far; at den Gud vi kaller vår Frelser, har utfyllt vår sviakt *dersom vi gjør bruk av hans nådemidler*; at den Gud vi kaller den Hellige Ånd, har forenet vår mangelfulle kjærlighet med den fullkomne kjærlighet mellom Faderen og Sønnen. For dette må vi, det gjentas her, være fylt av en dyp og stor *takknemlighet*. Som en ektefødt følge av denne takknemlighet, står vår plikt til beskjedenhet — beskjedenhet, fordi vi alltid er de *mottagende*. Vi kan jo ikke rose oss av noe i livet uten samtidig å føle Guds overbærende blikk hvile på oss. Beskjedenheten er som grunnholdning det fineste, sanneste adelsmerke et menneske kan bære. Det sant beskjedne menneske vet at det aldri har noe å kreve. Det vet tvertimot at det skylder så meget — sin Skaper, Frelser og Trøster.

Var vi ikke for ubeskjedne da vi i fjor på denne tid formet våre forsett og satte våre mål for 1956? Var det ikke mer forfengelige ønsker, uten den rette vilje til å ta dypt inn i oss selv? — Enhver må spørre seg selv.

Skal vi imidlertid gå frem i yndest hos Gud og i fred og fordragelighet hos våre medmennesker, må vi legge vekt på disse ting. Takknemlighet er noe stort og selvfølgelig. Beskjedenhet virker i praksis som noe smått og uventet. Likevel er beskjedenhetens vei, runnet av takk for alt Gud gratis har gitt oss og gratis kompenserer oss, vår vei inn i det nye år dersom vi skal overvinne skuffelsene fra det foregående og stile mot virkelige *fremskritt*. Derfor er det vår bønn at vi, ved å bli små i oss selv, må bli store i Guds øyne.

I.H.K.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Josefs Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	} Bergen
Sta. Katarinahjemmet	
St. Pauls Kirke	
Moderhuset	
Florida Sykehus	
Øyenklinikken	} Bergen
St. Josefs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	
S. Elisabeth Inst., Hammerfest	
St. Theresia kirke, Hønefoss	
St. Franciskus Hosp., Hønefoss	

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 66 - Service: 56 35 92

**INNBETALINGEN
AV KONTINGENTEN**
skjer lettest
over vårt Postgironr.

15 986

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 6. JANUAR: Herrens åpenbaringsfest. Ep. Is. 60, 1—6. Ev. Matt. 2, 1—12.
Mandag, tirsdag, onsdag, torsdag og fredag: Messen fra Åpenbaringsfesten. Lørdag: Marias Lørdagsmesse.

SØNDAG 13. JANUAR: Den hellige familie. Ep. Kol. 3, 12—17. Ev. Luk. 2, 42—52.
Kirkekollekten tillfaller Afrikamisjonen.
Mandag: Hilarius, bisk., bekj., kirkelærer.
Tirsdag: Paul, den første eremit, bekj. Marcellus 1, pave, mart. Torsdag: Antonius, abbed. Fredag: Apostelen Petri stol i Rom.
Lørdag: Marias Lørdagsmesse.

SØNDAG 20. JANUAR: 2. sønd. etter Herrens åpenbaringsfest. Ep. Rom. 12, 6—16. Ev. Joh. 2, 1—11.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER I KATOLSKKE KIRKER OG KAPELLER I NORGE

Ø-LO KATOLSKKE BISPEDØMME:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 1. Biskopen og prestegården 425287. Sogneprestkontoret 414161	7.00 8.30 9.45 m. eng. pr.	11.00
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 680868	8.00 19.00	10.30
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 442324	8.15 9.30 m. fr. pr.	11.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 558121	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 380287	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309, tlf. 37 78 68	—	8.15
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209.	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15410.	8.00 9.00	10.30
Marias Minde, Nyland	—	—
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 2019	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.00	10.30
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23751	8.00	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 7, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgars kirke, Kirkegaten 3, tlf. 4225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kapell, Halvdansgt. 5, tlf. 712378	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.30
STABEKK: Jesu Hjerte kapell, Nyveien 17, tlf. 537735	8.40	10.40
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallvards kapell, tlf. 9028 (Drammen)	—	9.00
TØNSBERG: St. Olavs kapell, Sandefjordgt. 1, tlf. 12238	8.00	10.45
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegrd. tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, Ila, tlf. 20220	6.30	9.15
KRISTIANSUND N.: St. Eystein kapell, Lars Guttormsensgt. 68, tlf. 2779	7.30	10.30
MOLDE: St. Sunniva kapell, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	10.30
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegrd. tlf. 314.	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 63	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392	— 19.00	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaktør: dr. theol. Ivar Hansteen Knudsen

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaktøren 42 37 43. - Red.sekr. Kirsten Rydberg 60 86 37

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 20.

Annonser: 8 dager før utg.-dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 159 86.

MÅLET

Biskop dr. Mangers' nyttårshilsen

Jeg jager mot målet etter den seierskrans som Gud har kalt meg til deroppe hos Kristus Jesus.

Filip. 3, 14.

Ap^apostelen Paulus skriver til de troende i Filippi at han glemmer det som er forbi og tøy seg etter det som ligger foran for å gripe det: fullendelsen i Kristus. Det er vidunderlige ord, ord som de hellige har gjort til sitt livsprogram og som også vi må gjøre til vårt program, særlig for det året som nå ligger foran oss.

Det nytter ikke å gruble lenge over det som har vært. Det har betydning bare for så vidt vi kan ta lærdom av det for å skape eller forme vår framtid, for det er framtiden vi må ha for øye, og den ligger i vår egen hånd. I Guds øyne blir den det vi selv gjør den til. Vel kan de ytre begivenheter i den store verdenspolitikken og i våre nærmere omgivelser øve press på oss og legge hindringer i veien. Men ingen makt i verden kan *tvinge* oss å svikte det kristne livsprogram. Hverken sjarmoffensiv fra slue mennesker eller brutal ondskap, hverken skuffelser eller misforståelser fra mennesker som vi hadde gitt vår tillit, kan gi noen grunn til å forlate den veg som fører til det mål som Gud har satt for oss. Disse ting kan kanskje jage mennesker fra sitt hjem og sitt land, bringe dem i fengsel eller tvangsarbeid, de kan volde sorg og smerte, men de har ingen makt over vår tro og vår overbevisning, dersom vi ikke selv gir etter for dem. Vi er jo frie vesener. Gud har gitt oss fri vilje så vi — trass i ytre og indre påvirkning — kan og skal jage mot målet etter seierskransen deroppe hos Jesus Kristus Jesus.

*

Ja, høytelskede i Herren, det er vårt kristne livsprogram. Og vi blir lykkelig i samme grad som vi realiserer det. Har vi det klart for øye? Gud har gitt menneskelivet en mening og et mål, og derfor må vi gi vårt liv den retning som fører til målet. Gir vi det en annen retning, da blir det et meningsløst og forfeilet liv. Og det tragiske ved et forfeilet liv er nettopp det at vi selv bærer skylden for det, og derfor, fordi vi selv har friheten til å velge, en dag må stå til ansvar og regnskap for vårt liv.

Gud har satt mange vegvisere som peker fram mot målet: Apenbaringen eller Skriften, Kristi liv og lære, Kristi Kirke, budene, de helliges forbilde. Vi kan gå den veg disse visere angir, men vi kan også velge en annen retning som er diametralt motsatt Guds veg og som uvergerlig fører til avgrunnen.

Vi har alle lært svaret på det viktigste av alle spørsmål, det første i vår katekismus: «Hvortil er vi på jorden?», og vi svarer nesten automatisk: «Vi er på jorden for å kjenne, elske og tjene Gud og slik en gang bli fullkommen lykkelig i himmelen.» Vi er på jorden for «å jage mot målet etter seierskransen i Kristus Jesus», ville Apostelen si.

Men, hånden på hjertet: hvorledes ville vel svaret bli dersom vi måtte si det — ikke som vi har lært det — men ut av vårt liv som vi faktisk lever det? Da ville det nok lyde hos de fleste: «Vi er til for å spise og drikke, tjene penger og gjøre livet behagelig, vinne makt og berømmelse . . .»

*

Det klinger så verdensfjernt i ørene på moderne mennesker at vi er på jorden for å gjøre Guds vilje, hjelpe til å bygge opp Guds rike og ved troskap i hans tjeneste å oppnå den evige salighet. Verden har gjort så veldige framskritt på nesten alle områder. Den er så å si blitt til en mammut-fabrikk med utallige og forskjelligartede foretagender, med all arbeidskraft innrettet på å produsere og omsette varer. Det ene verdenskontinent vil utkonkurrere de andre, det ene land de andre. Levestandarden er steget i en grad som våre forfedre aldri kunne ha drømt om. Det som tidligere ble sett på som en sjelden luksusgjenstand, blir i dag regnet som absolutt nødvendig til livet. Behovet er steget til det utrolige, og en ytterst raffinert reklame gjør sitt til at kravene stadig stiger og at konkurransen stadig blir skarpere. Og likevel må vi ikke glemme at over halvdel av menneskene sulter og går i laser. Alt dette gjør også at motsetningene mellom produsentene og landene og folkene blir stadig større.

En kan nesten ikke undres over at menneskene går helt opp i dette moderne forretningsjag og lar seg blende av lysreklamen. Og likevel, høytelskede i Herren, står de gamle bibelske sannheter ved makt i hele sin omfang og hele sin kraft. Ennå i dag gjelder det at menneskene er til for å jage — ikke etter penger og makt, luksus og berømmelse — men etter den seierskrans som Gud har kalt oss til. Midt i alle oppfinnelser, produksjonsprosesser og politiske spenninger står den evige Gud med kravet til menneskene om å innordne alle jordiske ting under hans planer og hans rike, under de evige sannheter.

Gud er alle tings opphav, sentrum og mål. Viktigere enn kjemi og atomkraft er derfor Gud og hans ord. Viktigere enn oppdagelsen av nye planeter er kunnskapen om Gud og troen på ham. Viktigere enn fabrikker, forretninger og lysreklame er Guds bud og Guds åpenbaring. Viktigere enn mange lovparagrafer er samvittigheten og Guds ordning i verden. Viktigere en høy levestandard er Guds nåde og Guds kjærlighet. Hva nytter det at det moderne menneske har forlenget livet med gjennomsnittlig tyve år, når det bygger sitt liv på vaklende grunn, bruker sin tid til unyttige og fåfengte ting og glemmer livets egentlige mål? «Hva gagnar det . . .»

Vår Herre har sagt: «Bare ett er nødvendig,» «den som vil frelse sit liv, må miste det,» det vil si

Pave Pius XII's julebudskap:

*En enig og sterk holdning hos alle som elsker sannheten og godheten,
vil redde freden!*

I sitt julebudskap til verden fremla pave Pius XII et omfattende fredsprogram: Et sterkere FN, nedrustningskontroll fra luften, en fremskyndet europeisk sammenslutning, sosial trygghet, og som uunnværlig forutbetingelse; nasjonenes tilbakevenden til kristendommens grunnsetninger.

Kampen står om menneskelige og guddommelige verdier.

Friheten og det personlige ansvar, samfunnsånd, sosial orden og fremskritt i god forstand er menneskelige verdier, fordi mennesker virkeliggjør dem og drar nytte av dem; men de er også religiøse og guddommelige verdier hvis man ser på deres opprinnelse, sa Paven. I moderne tid har man også i Vesten villet glemme grunnlaget for disse verdier. Såkalte realister har fremhevet de gamle religionskrigers grusomhet for på den måten å gi folk den tro at våre dagers motsetning mellom Øst og Vest er for intet å regne i sammenligning. De har sagt at det bare trenges litt mer praktisk sans på begge sider for å komme til en overenskomst. Som over-

---

at vi ikke må gå opp i de forgjengelige ting, men streve, jage etter de verdier som varer evindeligg. For en del år siden ble en herlig film framvist her i Oslo: «De kjærlige hender». Den handler om den hellige Vincent av Paul som ofret hele sitt liv i de fattiges, forlattes og forstøttes tjeneste uten aldri å gi opp trass i skuffelser og motgang. I en av scenene bekjenner dronningen av Frankrike for ham at hele hennes liv i rikdom og luksus bare har vært tomhet. «Kunne jeg bare begynne det om igjen,» sier hun. «Hva ville De gjøre, Monsieur Vincent, om De skulle begynne livet igjen.» Og den hellige svarer: «Jeg ville gjøre mer, meget mer.» Det er kristen livsvisdom som gir livet et fullverdig innhold som rust og møll ikke kan fortære. Hvor sørgelig om vi en dag måtte stå for Gud og erkjenne at hele vårt liv bare har vært tomhet.

*

Et nytt år ligger foran oss. Vi må ha målet levende for øye og forme det faste forsett å jage mot målet uten å bli trett, uten å gi opp. Gud vil ha oss i sin tjeneste. Han vil at vi først skal bygge hans rike opp i oss selv og så hjelpe til å bygge det opp i vår moderne verden. Apostelen Paulus jaget utrettelig etter seierskransen i det han ved utallige reiser, under forfølgelser, lidelse og fengsel forkynte og grunnla Kristi rike i den romerske verden. Vi må gjøre det med vår troskap mot Gud, hans bud og hans Kirke. Og med vår kjærlighet mot nesten og vårt ekte kristne liv må vi la Kristi lys skinne i vår formørkede verden. Det er programmet for det nye år: den sikreste garanti for et lykkelig år, og et slikt ønsker jeg dere alle.

hode for Kirken i nåtiden har Vi unngått å oppfordre til korstog slik som i tidligere tider. Vi kan likevel forlange full forståelse for at en kamp, som på urettferdig vis er blitt påtvunget et folk der troen er en levende arv fra forfedrene, også blir oppfattet som et korstog. Det har vært gjort forsøk på å bagatellisere visse pavelige bestrebelser, men Vi erklærer at det her dreier seg om absolutte verdier for menneskene og samfunnet. Vi kan ikke med det ansvar Vi bærer, rolig se på at det oppstår tvetydigheter om disse ting, understreket Paven.

Ungarn overbeviser.

Paven beklaget dypt at også enkelte katolikker, geistlige og legfolk, hadde fremmet tåkeleggingspolitikken ved møter og samtaler med kommunistene. Ethvert samarbeide blir umuliggjort når den ene part hårdnakkert avviser og benekter de absolutte felles verdier, og dermed bevirker at all sann og virkelig sameksistens blir uopnåelig. Av respekt for kristendommens navn skal man holde opp med å yte hjelp til denslags foretagender, erklærte Paven; for ifølge apostlenes formaninger er det uforenlig å sette seg både til Guds bord og til hans fienders. Og hvis det ennå etter de siste ti års grusomheter finnes mennesker som ikke vet hva de skal tro, så må et nylig martret folks offer og blod vel endelig overbevise dem! For å opprettholde gjensidige forbindelser får det være tilstrekkelig med det som ansvarlige statsmenn og politikere finner å måtte gjøre og det som de kompetente kirkelige autoriteter foretar seg for å oppnå anerkjennelse av Kirkens frihet og rettigheter.

Hvordan freden kan reddes.

Når den triste virkelighet tvinger Oss til å karakterisere stridsspørsmålene med tydelige ord, så kan ingen for alvor bebreide Oss å ville forverre forholdene mellom de fronter som står i opposisjon til hverandre, fortsatte Paven. Om Vi tiet, måtte Vi langt mer frykte Guds dom. Vi forblir fast forbundet med fredens sak, og Gud alene vet hvor gjerne Vi skulle ville forkynne julen med et gledesfylt hjerte...

Men nettopp for å redde freden like overfor de rådende trusler må Vi peke på hvor farene lurer, hvem som er dens fienders tjenere og hva deres verk går ut på. Vi er overbevist om at overfor en fiende som er besluttet på å påtvinge hvilket som helst folk en bestemt og uutholdelig livsform, kan bare en kompakt og sterk holdning fra alle de som elsker sannheten og det gode redde freden, og de vil komme til å redde den!

Europa — det aktuelle krav.

Et øyeblikkelig og konkret krav, og et av midlene til å sikre freden for hele verden, er en konsolidering av Europas enhet. Situasjonen i dag skulle gjøre

det klart for alle, mente Paven, at det ikke lenger eksisterer noen grunn til å tvile på de hensikter og metoder som står bak panservognene når de bryter inn over grensene for å påtvinge siviliserte folk en livsform som uttrykkelig avskytes av vedkommende, og når man truer med å gripe til atomvåpen for å gjennomføre konkrete krav.

Det synes åpenbart at under de rådende forhold kan det tilfelle oppstå hos en nasjon, at krigen, siden det gjelder å forsvare seg mot urettferdig angrep, ikke kan ansees som utillatelig.

Når altså en folkerepresentasjon og en regjering, som er valgt på frie premisser, i ytterste nød og med rettmessige midler treffer forsvarstiltak, så er deres forsvar moralsk uangripelig. Følgelig kan en katolsk borger ikke påberope seg sin samvittighet for å nekte å utføre de tjenester og oppfylle de plikter som er lovmessig fastlagt.

Det gis altså tilfeller og stunder i en nasjons liv da besinnelsen på høyere grunnsetninger klart kan bestemme grensene mellom rett og urett og mellom tillatte og forbudte handlinger, og hvor den enkeltes samvittighet således beroliges.

De Forente Nasjoner.

Den siste tid har bevist at en falsk realisme har vunnet overhånd hos en rekke medlemmer av De forente nasjoner, også når det gjaldt å gjenopprette aktelsen for verdier menneskene imellom som åpenbart var blitt tråkket under føtter.

Paven fordret en styrkelse av De forente nasjoners anseelse. Han betonte i den anledning at man hadde kunnet vente at FN's autoritet hadde veiet såpass at man hadde fått anledning til å ha observatører på de steder hvor vesentlige menneskeverdier sto i fare.

Når en stat nekter adgang for observatører, da skal vedkommendes rettigheter som medlem av FN opphøre.

FN må også ha rett og makt til å komme ethvert militært inngrep i en medlemsstat i forkjøpet og overta beskyttelsen av den indre orden med tilstrekkelig politistyrke.

Luftkontroll skal sikre nedrustningen.

Bare innenfor rammen av en institusjon som FN blir forpliktelsen hos de enkelte medlemsstater til nedrustning — og fremfor alt til å avstå fra fremstilling og anvendelse av bestemte våpen — avgjort og omgjort til en streng forpliktelse overfor internasjonal rett. Likeledes er FN alene for øyeblikket i stand til å kreve at disse forpliktelser blir oppfylt, nemlig ved å overta den effektive kontroll av de enkelte medlemmers våpenstyrke uten unntagelse. Ved dens observatørvirksomhet fra luften unngår en på den ene side de kjedeligheter som knytter seg til nærværet av fremmede kommisjoner, og på den annen side makter en meget lett å fastslå den aktuelle produksjon og krigsbestand. Her står vi overfor en teknikkens triumf.

Mennesket i synd og nåde.

I første og annen del av sin tale advarte Paven utførlig mot ethvert forsøk på å løse de motsetningsforhold som har preget det 20. århundres menneskehet uten Gud og religionen. Nettopp den kristne religion har forutsetninger for å kunne skille mellom

sannhet og villfarelse. Paven viste her først og fremst til den forvrengte oppfatning av synden og dens innflytelse på samfunnsliv og offentlig styringsverk, og han erklærte at man ikke kunne løse ordningen av samfunnets anliggender som man mekanisk løser et teknisk problem. Han oppfordrer til sann kristen realisme og betonte at mennesket behersker tingenes forløp og sammenheng fordi det er et åndsvesen, underlagt den frie vilje og den frie handling og ikke bare er knutepunkter i en naturprosess. Her ligger nettopp menneskets verdighet, men også dets begrensning. Derfor er det skikket for det gode, men også for det onde. I denne forbindelse viste Paven til den overveiende forfeilede oppdragelse i skolen, og oppfordret oppdragere og barn til å vende tilbake til erkjennelsen av synd og nåde som virkelige faktorer, og vende seg fra den «falske realisme», som i stedet taler om en «helbredende» tilpasningsmulighet på medisinsk og psykologisk basis. «Også i nasjonenes liv er menneskenes *moralske* styrke og svakhet en avgjørende faktor, noe som det 20. århundres politikk ikke kan avkrefte.» Derfor kan man heller ikke finne seg i at staten skilles fra religionen, sa Paven.

I slutten av sitt julebudskap takket Paven de troende, de mange hjelpeorganisasjoner, samt den ansvarsbevisste del av pressen for den hjelp som hittil var ydet det undertrykte Ungarn, og han oppfordret alle til å fortsette denne hjelp både åndelig og materielt.

BØNNENS APOSTOLAT

Intensjonene for 1957 er følgende:

JANUAR: At katolikkene ved bønn og eksempel må virke for Kirkens fremgang. — *For de prester og legfolk som lider i Chinas fengsler og konsentrasjonsleire.*

FEBRUAR: For de institusjoner som hjelper gutter og unge menn til å velge prestekallet. — *Om fred for Kirken i Nord-Afrika.*

MARS: Den hellige fars alminnelige og særlige intensjoner. — *At flere må få kall til å bli prester og misjonærer i Latin-Amerika.*

APRIL: Høyaktelse for Botens sakrament. — *De katolske skoler i Kongo og Ruanda-Urundi.*

MAI: At interessen for liturgi og kirkelig kunst må føre mennesker til ekte fromhet. — *Frihet for Kirken i Pakistan.*

JUNI: At forståelsen av Kristi kjærlighet til menneskene må føre dem til sann bot. — *For Kirkens arbeide i Skandinavia og de tilgrensende land.*

JULI: At atomkreftene må bli brukt til fredelige formål. — *For misjonærene i Polynesia.*

AUGUST: At det tekniske fremskritt ikke må føre til foragt for menneskeliv. — *For de høyere skoler i Australia.*

SEPTEMBER: At statsmennene ved sine forhandlinger må streve etter sannhet og rettferd. — *For universitetsstudentene i India.*

OKTOBER: Bønn om utholdenhetens nåde for dem som lider forfølgelse for troens skyld. — *For de pavelige misjonsorganisasjoner.*

NOVEMBER: At vi må tenke mere på døden og forberede oss bedre til den. — *Flere misjonskall på Filippinene.*

DESEMBER: Søn- og festdagens helligholdelse. — *For de tallrike flyktninger i Østasia.*

Om rus og erkjennelse

Synskhet — evnen til å se og sanse mere enn andre, har alltid beskjeftiget menneskers fantasi. På det høyeste religiøse plan foreligger mange betretninger om syns- og hørselsopplevelser som ligger utenfor de dagligdagse, men som hevdes å ha realitetsverdi. Og på den annen side er de fleste dyperegående sinnssykdommer ledsaget av mere eller mindre massive hallusinasjoner, dvs. sanseopplevelser som mangler objektivt grunnlag.

Under arbeidet med å klarlegge sinnssykdommenes og hallusinasjonenes årsak er videnskapen kommet til å beskjeftige seg med kjemiske stoffers betydning for sinnstilstanden og for sansningen, og ut av dette er det dukket opp en helt ny videnskaps-gren som har fått betegnelsen *psykokjemi*.

Av spesiell interesse i denne forbindelse er giftstoffet meskalin, opprinnelig saften av en kaktusrot, senere fremstillet syntetisk.

Meskalin har fått en ekstra publisitet ved at forfatteren Aldous Huxley stillet seg til disposisjon for et forsøk med meskalinrus, og beskrev sine opplevelser i et essay, som er utgitt på norsk under tittelen *Erkjennelsens porter* (Cappelen, Oslo, 1955, overs. v. Niels Chr. Brøgger).

I meskalinrusen hensettes personligheten i en karakteristisk tilstand som fører med seg en følelse av «sriivelse fra den dagligdagse virkelighet, av Huxley beskrevet som en befrielse fra omgivelsenes trykk som skapte mulighet for å oppleve sanseintrykkene på en helt ny måte. Synsintrykkene forandres, forsterkes, farver springer frem med uvant glød, tingene presenterer seg med former og linjer som virker frapperende nye.

En stol, en ganske alminnelig havestol, springer frem for Huxleys blikk med slik pregnans og betydningsfullhet at den synes å skinne i glansen av det Indre Lys, å uttrykke sin egen — stolens — væren og eksistens, og Huxley, som iakttager, føler seg rykket inn i denne tingens væren og å fornemme dens eksistens.

Fra denne synsintrykkenes intensivering og forvandling trekker Huxley paralleller med kunstnerens evne til å se og fornemme, og kunstverket som et forsøk på å tolke «den endeløse gåte som ligger i selve eksistensen».

Ingen har løst kunstnerens gåte, men alle er vel enige om at inntrykksømheden, muligheten for å motta inntrykk i spesiell grad, er av sentral betydning for kunstnerens psyke og utstyr.

Evnen til å motta, bevare og reprodusere synsintrykk er uhyre varierende hos forskjellige mennesker. Psykologien har lenge arbeidet med utforskningen av de s.k. eidetiske fenomener, det forhold at visse mennesker har utpregede muligheter for å huske i bilder, for å reprodusere synsintrykk på så livlig måte at erindringen virker som en ny synsopplevelse. Og ikke bare det — der finnes mennesker som har evnen til å «tenke i bilder», omsette sine tanker og forestillinger i bilder som projiseres utad og oppleves igjen som inntrykk kommende utenfra.

Sannsynligvis er eidetiske anlegg helt alminnelige hos barn, men svinner i utviklingens løp, ikke minst i vår kultur hvor skolering og trening til voksen adferd går i retning av mest mulig nøktern begreps-tenkning, bort fra billedenes verden.

Det har lenge vært kjent at meskalin gjenopfrisker eidetiske anlegg, forsåvidt er Huxleys opplevelse i tråd med dette, og hans betraktninger om den kunstneriske skaperevne, er interessante og inspirerende.

Vanskeligere er det å følge ham når det gjelder å trekke slutninger fra meskalinrusen til religionens verden.

Han peker på hvor utstrakt bruken av rusgifter er i de forskjellige religioners kultus, og mener herav å kunne slutte at rus som middel til å oppleve religiøse høydepunkter — «ekstase» — er en almen utvei, legitim og rasjonell. Kristendommen burde også ha sitt rusmiddel, og alkohol skulle vel være det nærmeste, men stort sett blir jo folk så uregjerlige av å drikke og kristendommen er så utpreget en religion som legger vekt på dekorum, derfor kommer Huxley til at «kristendommen er uten tvil uforenlig med rituell drukkenskap . . . denne kjensgjerning . . . er riktig trist for kristendommen». Imidlertid mener Huxley ut fra sine egne erfaringer at man da heller kan bruke meskalin, for under meskalinpåvirkning oppfører man seg stille og pyntelig.

En anmelder i Sunday Times, som er sitert på bokens omslag, advarer mot å oppfatte Huxleys forslag om å forene kjemi og teologi, som blasfemi, hans hensikt er alvorlig, han mener å hjelpe. Som blasfemi kan det vel heller ikke oppfattes. Det er da bare simpelthen aldeles bort i veggene.

Huxley mener å hjelpe, nemlig alle dem som gjerne ville oppleve å bli løftet ut av sin grå hverdag ved religionens rent åndelige liv, men som ikke makter det — eller rettere sagt, som skuffes av religionen. En religion, synes Huxley å mene, bør prinsipielt tilfredsstillende sine tilhengeres behov. Når derfor det jevne menneske så ofte føler lengsel etter å oppleve noe «overnaturlig», burde dette ikke ignoreres. Huxleys forslag er at det offentlige skal finansiere forskning for å finne frem til det stoff som kanskje enda bedre enn meskalin, kan sikre mennesker en kortvarig, uskadelig, transcendent opplevelse, til overkommelig pris. Man skjønner jo grant at man her har for seg forfatteren til romanen «Brave new world», men denne gang gjør han felles sak med de treske krefter hvis lyst det er — ikke å løfte menneskesjeler mot himmelen — men å valse dem flate mot jorden.

Det som oppleves i meskalinrusen er jo i virkeligheten en blott og bar oppgåen i subjektive sansefornemmelser, det er derfor uforståelig at denne tilstand — som Huxley gjør det — skal forsøkes sammenlignet med kontemplasjon i kristen forstand. Det nytter ikke at der skjelnes mellom søstrene Martha og Maria og at det bare skal være Maria, i stille nydelse ved Herrens føtter, som ligner på den meskalinberusede, mens Martha — helgenen som forener det passive med det aktive, etter Huxleys mening — faller utenfor sammenligningen. Hele bildet er galt.

«Marcellino»

— en film vi gjerne vil se

I det amerikanske tidsskriftet «TIME»s filmsider (26. november) finner vi nedenstående legende som nylig er blitt filmet i Spania. Mens vi venter på filmen (og håper på våre filmimportørers gode smak!) kan vi glede oss over legenden, som allerede i seg selv er noe av et mesterstykke.

I det 13. århundre befalte engang kong Alfonso den X. av Kastilia, som av sine hofffolk ble kalt «den vise», at der skulle skrives en krønike over alle de mirakler som noensinne hadde funnet sted innenfor hans rikes grenser. Så ble gjort, og blant de perler som de lærde ble kjent med og pliktskyldigst opptegnet var også historien om Marcellino.

*

For lenge siden, før folk hadde begynt å bli blinde for miraklene, og påstå at de ikke finner sted, ble et nyfødt barn en sommernatt lagt hen foran porten til et lite fransiskanerkloster på toppen av en bakke etsteds i Spanias rike. «Det er et spebarn!» gispet broderen som fant den kostelige pakken. Han tok saken i nærmere øyensyn. «En gutt!» Og han løp for å vise de andre det underet som hadde brutt inn i deres stille liv. Broder Thomas, kokken, en mann så enkel og rund og solid som Moder Jord selv, ordnet opp i sakene. Barnet gråt nemlig, og broder Thomas dypet snippen av et stykke tøy i vann og ga ham det å sutte på. Gråten stanset og alle

En sjels streben etter det overnaturlige, etter Gud, er en prosess som er dynamisk i sitt vesen. Dens etterlengtede mål, foreningen med Gud, for så vidt som dette kan oppleves i dette liv, kan ganske visst ikke oppnåes i aktivitet. Den er en frukt av Guds nåde og mottas i passivitet, men vel å merke en passivitet som bæres oppe av det mektigste spenn mellom krefter i et menneskes hjerte — nemlig det mellom forventningen og kjærligheten.

Når vi betrakter Huxley, som han beskriver seg selv, i meskalinrusen, slentrende omkring i fullstendig likegyldighet for «verden» og for andres ve og vel, på grensen av angsten, men stort sett opptatt med å nyte ekstraordinære sanseforenelser og gjøre kuriøse oppdagelser — er han langt, langt borte fra den kristnes håp og lengsel. Han er vel i virkeligheten heller billedet på eskapisten, mennesket som har trukket seg tilbake til sin egen, private rus for lukkede dører. Den grandiose fornemmelsen av å ha slått erkjennelsens porter opp, kan lite hjelpe, for hvilken rus gjør ikke stormannsgal!

På erkjennelsens område — under kunnskapens tre — utspiltes den skjebnesvangre tragedie som rev menneskeheten med seg i et fall fra det høyere til det lavere. Tilbake igjen kan veien bare gå gjennom en oppstigning ved troens hjelp, og håpets, og kjærlighetens. Alle forsøk på å finne snarveier over jordene for å slippe den møysommeligere vandring til fjells, til Guds rike, er dømt til å mislykkes. Ikke minst et forsøk som Huxleys, som vil søke tilbake gjennom rusens kunstige avslapning. I åndens verden gjelder jo heller den øverlandske appell: Du må ikke sove!

Borghild Krane.

smilte. En av de unge brødrene vendte seg til prioren med et bedende blikk: «Ka-kan vi beholde ham, Fader?»

De beholdt ham. Prioren måtte gi seg tilslutt, enda han fastholdt at hva barnet trengte var en mor. De døpte ham Marcellino fordi han var kommet til dem på den hellige Marcellinos dag, og hver av brødrene gjorde seg umake for å være både far og mor for ham.

Marcellino var forresten en som en lett ble glad i. Hans klare, unge stemme virket som aprilssol på klosterets strenge stener og på de alvorlige munkene og ga dem nytt liv. De forandret til og med navnene sine for å følge hans innfall, og uten å merke det selv kalte de hverandre Broder Port, Broder Skrøpelig, Broder Grytemester, Broder Ding-Dong. Brødrene fikk også lære, som folk med barn gjerne må, at nytt liv medfører nye sorger. En dag, da han var fem år gammel, så Marcellino for første gang en kvinne, en bondekone. Hun fortalte Marcellino at hun hadde en gutt på hans alder, som het Manuel. Marcellino kunne ikke ta sine øyne fra henne. Tilslutt sa han undrende: «Du er meget pen!»

Efter den dagen var Marcellino nå og da så underlig taus. En dag spurte han Broder Grytemester: «Har alle mennesker en mor?» «Selvfølgelig.» «Fader Prior også?» «Ja.» «Hvor er min mor da?» «I himmelen.» «Var hun pen?» Der ble en pause før Broder Grytemester så gutten inn i øynene og sa likefrem: «Hun var meget vakker.» Gutten løp sin vei for å leke.

Munkene la merke til at nå hadde han lært å leke på en ny måte — med en usynlig kamerat som han kalte Manuel. Og når det gjaldt å gjøre ugagn fikk de sanne at to hoder tenker bedre enn ett: Tøyfiller rundt pendelen i klosterklokken, gjeiter i kapellet, firfisler i grønnsakfatet — det var som om der ikke var noen ende på guttens streker. En dag bestemte Broder Grytemester seg til å få en slutt på det. «Ser du den trappen,» sa han til Marcellino. «Den må du aldri gå opp. Aldri! Hvis Den Store Mannen som holder til deroppe får se deg, tar Han deg bort for alltid!»

Marcellino ble skremt, men han var også en modig krabat, og fremfor alt var han nysgjerrig. En dag listet han seg opp trappen for å se om der virkelig var noen Stor Mann deroppe. På toppen var der en dør. Med rystende knær skjøv den vesle gutten på døren. Den knirket, og Marcellinos hjerte dunket og munnen gapte mens han sto og stirret opp på Den Store Mannen, som syntes å henge på et stort trekors. Der var nagler gjennom hendene og føttene hans, og han hadde strimer av smerte i ansiktet.

Med ett var Marcellino slett ikke redd lenger. «Du ser så sulten ut,» sa han, «vent litt, jeg kommer tilbake.» Han løp ned i kjøkkenet, nappet en tykk brødskive, kravlet opp på loftsrummet igjen og holdt opp brødet så Den Store Mannen kunne ta det.

Og han tok det. Der ble likesom en lysning i hans høyre hånd, det vokste og skinte, og hånden ble levende og rørte på seg, strakte seg frem og tok brødet fra barnet. Marcellino smilte og gikk nedenunder. Dagen efter var han der igjen. «Idag har jeg fått tak i både vin og

BLIKK på TIDEN

Moren som barnets fiende.

■ Ifølge oppdrag fra Justisdepartementet har Straffelovsrådet avgitt en innstilling om nye lovregler for *abortus provocatus*. Det er et selsomt dokument, forsåvidt som forslaget om utvidet adgang til fosterdrap pakkes inn i et tilsynelatende betryggende sikkerhetssystem når det gjelder de instanser som skal tillate inngrepet, mens de grunnleggende prinsipielle problemer omhyggelig forties. Juristene klager over at vi årlig har mellom fem og ti tusen kriminelle aborter i Norge, mens gjennomsnittlig bare fire personer blir dømt for forbrytelsen. Ut fra et rent såkalt «positivt» rettsyn krever de følgelig revisjon av loven. Medisinerne på sin side peker på at de bærer det umiddelbare ansvar, og nøler over at sosiale indikasjon — som ligger utenfor deres kompetanse — skal kunne være avgjørende.

To trekk springer i øynene når man tar for seg innstillingen, pressekommentarene og referatene fra det diskusjonsmøte som Kriminalistforeningen arrangerte 6. desember.

brød,» berettet han stolt. Og straks lød der en underlig lyd, som om en stor sten ble rullet bort, og det var Den Store Mannens stemme som lød slik. «Du er vel ikke redd for meg,» spurte han. Marcellino smilte. «Vet du hvem jeg er?» Og Marcellino sa likefrem: «Ja. Du er — Herren.» «Du er en godhjertet en, Marcellino, og jeg takker deg. Fra idag av skal du hete Marcellino av Brødet og Vinen.»

Efter den dag besøkte Marcellino Herren hver dag. Når det tordnet gikk han for å trøste Herren med at det var ikke farlig, og når det var kaldt, bragte han Herren et ullteppe. En dag steg Herren ned fra korset, satte seg på en stol og tok gutten i fang. «Hvordan er egentlig mødre?» spurte Marcellino. Og Herren svarte: «De gir, Marcellino, de gir en alltid alt de har — målet fullt.» Da sa Marcellino: «Jeg vil se moren min, og din også.» Og Herren svarte: «Da må du først sovne. Sov, Marcellino!» Og barnet sovnet i Herren, og Verdens Lys skinte i det fattige loftskammeret, og alle brødrene kom inn og tilba på kne det de fikk se. Og fra den dag av dro folk langveis fra for å be foran miraklet Marcellino Pan y Vino — Marcellino av Brødet og Vinen.

*

I 1953 ble denne fine beretningen omsatt i en roman av den spanske forfatteren José Maria Sanchez-Silva, og ut fra den har den ungarske regissøren Ladislao Vajda, som arbeider i Spania, skapt en film så enkel og oppriktig som et barns tåre. Skuespillerne, særlig Marcellino (Pablito Calvo) og Broder Grytemester (Juan Calvo) opptrer med en stille selvfølgelighet som gjør overgangen fra det naturlige til det overnaturlige plan nesten umerkelig. Den nakne spanske jorden og den høye spanske himmel rammer inn det mystiske temaet som noe fysisk håndgripelig. Og musikk-ledsagelsen har en jordnær varme og rytme som kan bringe endog den kjøligste tviler til den åndelige temperatur hvor miraklet finner sted og hvor sjelen gjenkjenner underets egentlige vesen.

(Overs. av H. R.-M.)

Det første er at både i sammensetningen av Straffelovsrådet og blant de innbudte debattanter glimrer kirken ved sitt komplette fravær. Ingen har åpenbart overhodet tenkt på at den lutherske kirke — som i Norge endatil har en statsreligions status — overhodet kunne eller skulle ha et ord å si i denne sak. Jurister, gynekologer, jordmødre, sosialkuratorer, kort sagt representantene for sakens lovmessige, medisinske, hygieniske og samfunnsmessige side synes ikke å ha tenkt så langt som til at fosterdrap er noe som angår den konfesjon «som forbliver Statens offentlige Religion». Og hva meget verre er: Der er pr. 1. januar ikke noen synlige tegn på at de kirkelige myndigheter finner denne grove forbigåelse videre trykkende.

Som det nu er, blir det agnostikeren og humanisten overlege Johan Scharffenberg som alene peker på det virkelige ømme punkt («Trenger Norge en abortlov?» «Morgenbladet 6. desember»), og som med autoritet forsvarte sine (og noen av våre kristne) standpunkter i Kriminalistforeningen. Han skriver blant annet:

«Et foster er ikke «en del av morens legeme», men et nytt individ som samfunnet skal verge. Avbrytelsen av svangerskap er *fosterdrap*. Rettsstaten tillater drap som *nødverge*... Lægegjerningens egentlige oppgave er å opprettholde menneskeliv, men ved abort får lægen den oppgave å drepe det ufødte barn for å hjelpe moren. Kan legalisering av abort føre til en *utglidning* så rettsstaten også vil tillate at lægen dreper uhelbredelig syke? I Nazi-Tyskland medvirket læger til drap av hundretusener åndssvake og sinnssyke. Diktaturstater vil kunne gi lægene påbud om å drepe «verdiløse» mennesker. Disse prinsippsspørsmål fortjener alvorlig overveielse, abort er ikke en bagatellsak.»

En kristen teolog ville ha imøtegått dr. Scharffenberg når han antyder at nødvergeprinsippet kan anvendes mot fosteret, som jo ikke bare er person, men *sakesløs* person, og følgelig gjenstand for overlatt kriminelt drap ved *abortus provocatus*. Vi kan ikke se det anderledes enn at juristene hos oss her bringer til anvendelse motiver som ingen rettsstat ville drømme om å turde gjøre gjeldende for voksne personer. Dr. Scharffenberg uttalte ellers i Kriminalistforeningen noen ord som man — i mangel av et bispeord — gjør godt i å legge seg på hjertet: «Et foster er et nytt liv som samfunnet har plikt til å beskytte, spesielt når moren er blitt dets fiende. Hva de sosiale indikasjon angår, henvises til hva som er blitt sagt desårsaks i Sverige — at de er en fallitterklæring fra samfunnets side.»

Heresier om Helge Krog.

■ Den ny-utnevnte norske lektor ved universitetet i Strasbourg, magister Brikt Jensen er en dyktig litteraturanmelder som, åpenbart prinsipielt uimponert, beskuer kulturproduktene høyt oppe fra. Hvilket skulle være en antydning om at han både har smak — og nå og da kan gi uttrykk for en viss nedlatenhet. I et nylig nr. av «Frisprog» (20. desember) bedømmer han — som en ensom utbryter fra et anmelderkor av ærbødig hyldest til de grå lokker — Helge Krog's siste artikkelsamling «Sant å si». Det gjør han frekt og morsomt. Helge Krog, som bare trives fortreffelig i kulereggen, må ha gyst over dette ungdommelige og infamt rammende forsøk på å pakke ham inn i gråpapir og legge ham *ad acta* som en støvet og ganske uaktuell arkivsak:

«Så mange ord om de samme ting kan intet menneske tåle å høre uten å sløves, særlig ikke når meningene er svært enkle og egentlig vel kjent fra den åtti-årenes litteraturhistorie lektorene formidler år etter år i alle våre høyere skoler. Naturligvis er det tiltalende at et menneske har respekt for tradi-

FRA REDAKSJONEN:

Årets første nummer kommer beklageligvis noen dager senere enn bebudet, men det skyldes uforusett overbelastning i trykkeriet.

sjoner, men sensasjon kan man neppe vente å skape ved jubileumsideer.

Helge Krog tenker med hjertet. Han reagerer skarpt og voldsomt på mange tendenser i tiden, mens hans tanke svekkes ved at han tilsynelatende ikke eier evne til tvil. Kjenner man et av hans standpunkter kan man gjette seg til alle de andre — på sett og vis er han å ligne med arvefienden Hallesby. Om han bare en eneste gang kunne overraske oss med en inkonsekvens, et spørsmål! Nu er det hans måte å uttrykke meningen på som fanger interessen, men selv den glitrende og overdådig vittige stil kan ikke hindre at man synes den polemiske del av boken er ganske unødvendig.

Derimot kan det ikke være tvil om verdien av de litterære avsnitt. Hans evne til innføling i verkene til de dikterne som står hans hjerte nær, gir hans analyser en kraft man bare må overgi seg for. «All ros er selvros», heter det et sted i boken. Måtte han bare utnytte sin følsomhet og store forstand på dramatisk nerve til enda en gang å gi oss egen *diktning*. Om denne boken kan man desverre bare si: Den er ute av stand til å vekke forargelse eller forundring. Enda verre: Vittig og åndfullt som den er skrevet, ufarlig som den er blitt i sine meninger er det en gavebok for hele familien. Og det kan vel ikke ha vært Helge Krogs mening?»

Det usynlige fedreland.

■ Norske kristelige organisasjoner har gjort en imponerende og uegennyttig innsats for å få ungarske flyktninger til Norge. Ganske særlig synes Norges Kristelige Ungdomsforbund å ha handlet med en rask effektivitet som avtvinger respekt og anerkjennelse.

En meget stor prosent av disse flyktningene er fromme og overbeviste katolikker, og står i et nært og umiddelbart forhold til sin kirkes liv og sakramenter, et forhold som ikke-katolikker kanskje — ut fra norske religiøse sedvaner — nå og da vil stusse ved. De har dessuten mistet, på ubestemt tid, sitt synlige fedreland, og søker naturlig nok enda inderligere en trøst og et samlingsmerke i den barnetro som er det eneste sterke bånd med fortiden og som de føler som sitt åndelige fedreland.

Takknemlighet er på mange måter et avhengighetsforhold. Det kan tilgodes føles som noe av et press. Vi tror at det norske vertskap for disse flyktningene, enten det gjelder organisasjoner eller private familier, gjør vel i å vise finfølelse og takt her, og lette veien til flyktningenes egen kirke for de av dem som ønsker det. Den nye kontingent overveiende katolske flyktninger Norge nu har påtatt seg ansvaret for er også en naturlig anledning til å reise igjen spørsmålet om ikke Norsk Riksringkasting — som åpner sine programmer for daglige andakter og ukentlige gudstjenester og vekkelsesmøter er sagt alle konfesjoner og sekter uten akkurat den kristne hovedkirke — også kunne avse en og annen gudstjeneste til mennesker som er brutalt rykket opp med roten og spredt ut over et tyntbefolket fremmed land, hvor veien til nærmeste katolske kirke ofte er urimelig lang. Humanitet er ikke bare mat og klær og tak over hodet. Humanitet er ikke minst innlevelsessevne i sinnets behov.

Det nye år — og den gamle tro.

■ Det er ikke sikkert at vi alltid — over de obligate ønsker og profetier ved årsskiftet — blir oss skikkelig bevisst det særlige forhold til tiden og fremtiden som det gir oss kristne å ha åpnet sinnet for Guds egen sannhet om de ytterste, de evige ting. Der er neppe mange som går selvsikre inn i et nytt år i en tidsalder som vår: Himmelen er for truende og overskyet til det. 1957 overtar minst to verkebyller av noen problemer fra sin forgjenger i årenes rekkefølge, to farlige glør som fremdeles kan bli til en verdensbrann: Ungarn og Suez. Og vi deler alle den fellesmenneskelige lodd å stirre storøyet undrende inn i det ukjente ved et årsskifte: Hva vil tiden bringe av sorger og gleder, av smerte eller fred, av fremgang eller nederlag?

Men nu er vår tro en virkelighetsforklaring som retter tiden

mot evigheten, som innordner det ukjente forgjengelige som tiden vil bringe oss i den Guds evighet Han har åpenbart oss. Kristennavnet betyr at disse øyeblikk i tidens vedlige strøm som våre personlige liv er, ligger under Guds kjærlige øyne og favnes av de to armer Kristus utbredte på korset — Han som Skriften kaller Alpha og Omega — begynnelsen og fullendelsen, tilværelsens sum. «Kun den, i hvem fortiden er stuvet opp, har frakt inn i fremtiden» skrev den danske dikteren Johannes V. Jensen engang. Det er ord bare den kristne kan gi deres fulle og stolte vingefang, fordi det han bærer med seg fra fortiden og som skal bære ham gjennom fremtiden, uansett hvordan den arter seg, er den visshet om et evig liv som Kirken synger i sine bønner når den slår den guddommelige bro over menneskenes korte tid: «Fra evighet og til evighet.» Mindre er ikke vårt perspektiv når vi av hjertet ønsker hverandre et godt nytt år!

Fr. Candidus.

Sven Stolpes vei

Birger Christofferson: «Sven Stolpe och den litterära debatten». Bonniers 1956. 205 s.

Denne boken er ikke noen biografi i vanlig forstand, men en gruppering av de viktigste temaer i svensk kulturdebatt gjennom tredivde år omkring Sven Stolpe og hans litterære produksjon. Det lar seg gjøre, ikke minst fordi Sven Stolpe — lydhør og stridbar som han er — har befunnet seg i sentrum av denne debatten, og selv har tilført den noen av dens mest verdifulle impulser.

Også for den leser som er mindre interessert i en menneskealder svensk idékamp er Christoffersons bok et interessant bekjentskap, fordi den også er et møte med *mennesket* Stolpe, som vi til dels kommer meget nær, både gjennom forfatterens kritiske, men forståelsesfulle sympati for ham, og gjennom det dagboks materiale Stolpe selv har gitt ham adgang til.

Sven Stolpe er ganske visst en essayist av det helt store europeiske format. Men han er dessuten et menneske hvis vei mot kirken i alle sine faser er blitt nedfelt i litteratur og idékamp og har elektrifisert nordisk åndsliv. I Christoffersons bok blir denne utvikling, denne «vei», så vidt vi vet for første gang, skissert av en iakt-tager, og det er ikke minst denne særlige siden av hans studie som interesserer en norsk katolsk leser, fordi den setter fragmenter som vi kjenner, sammen til en sammenhengende og konsekvent vekst.

Våren 1927, bare 22 år gammel, ble den bråmodne og begavede litteraten alvorlig lungesyk og sendt til sanatoriet Agra i Sveits. Kapitlet om hans kamp med døden og med livsproblemene, delvis skildret med hans egne, samtidige ord, er uten tvil bokens mest fengslende kapitel. Allerede her opplever Stolpe en første, skjebnesvanger kontakt med katolisismen. Han blir sterkt betatt av den franske idéhistorikeren abbé Henri Brémond's skrifter, og leser også andre og yngre representanter for den katolske renessansen i Frankrike. Samtidig møter han gjennom en medpasient, den katolske prestestudenten Siegfried Huger, Kirken ikke bare som kulturferment, men som liv og trosobjekt. Men det skulle gå lang tid før katolisismen ble hans egen vei. Det er vel en sterk selvbiografisk tone i den søkende uro hovedpersonen i «I dödens väntrum» gir uttrykk for når han skriver:

«Min tystnad beror också på att jag faktiskt icke varit med om någon omvändelse i vanlig mening. Jag skall till

min skam erkänna att jag ett ögonblick i vintras under de svåraste feberanfällen fast trodde på möjligheten av ett plötsligt under. Jag känner ju till, att de stora mystikerna plötsligt ha fått se världen ändra gestalt, och jag har själv många gånger suttit stum av häppnad men frågande och oviss inför den berömda papperslapp på vilken Pascal kastade ned sina lösslitna och flammade ord, när han första gången såg in i himlen».

Som Sigrid *Undset* og mange andre konvertitter til katolisismen hører Stolpe til hva religionspsykologene ville kalle «de enfødte» — dvs. den langsomme veksts og modnings mennesker, for hvem den kristne overbevisning mer er resultatet av en skrittvis erkjennelse enn av en akutt sjelelig krise. De spe tilløpene til sympati for kristendommen i debutromanen fikk allerede enkelte materialistiske kritikere til å reise bust. «Låt inte den flammen osa, hr. Stolpe, och tänd inga katolska vaxljus med den, ty ni är född protestant», skrev en av dem — en trussel snarere enn en profeti. I de to bindene essays «Den kristna falangen» la Stolpe ned sitt sterkt opplevde møte med fransk katolisisme, og det i noen år da nordisk åndsliv befant seg heseblesende og doktrinært på den motsatte fløy. Noe av det intense og fengslende ved disse studiene forklares ved den dramatiske opplevelse av stoffet som Stolpe forstår å formidle. Når sagt hver linje minner oss om at forfatteren ikke er en kjølig betrakter, men selv kjemper innbitt med de problemene han skildrer anskueliggjort i levende mennesker.

Neste fase heter Oxford. Det beste som er skrevet om Stolpe og Oxfordbevegelsen har han skrevet selv — i essaysamlingen «Den glömda vägen». Der trekker han, takknemlig men kritisk og nøkternt, sluttstreken under dette livsavsnittet, blant annet ved å sette fingeren på det grunne og naivt uferdige i det oxford'ske menneskesynet, ufølsomt som det eksempelvis er for noe så hjertetyngende og almenmenneskelig som lidelsens mysterium. Birger Christofferson setter Oxford-intermezzoet inn i sin sammenheng, og peker på at Stolpes helhjertede engasjement i bevegelsen ikke utelot en stadig fortsatt vekst i kristen erkjennelse som meget snart måtte komme til å føre ham utover den, som jo også stillferdig skjedde med hans venn Ronald *Fangen*: «Det «patenterade» i grupprørelsens program kunde han dock inte dölja. Han fortsatte hela tiden med sina katolska studier, samtidigt som han försökte stötta gruppens bristande teologiska substans med utsagor, som vi nu kan se byggde på överord». Christofferson gir en inngående og forbløffende åpenhjertig karakteristikk av det smertelige vennskapet med Bertil *Malmberg*, som under innflytelse av Stolpe også sluttet seg til Oxfordbevegelsen, men senere «hoppet av» og brente sine gamle guder.

Etter siste krig sluttes så ringen i Stolpes religiøse utvikling ved at han i Frankrike konverterer til den kirke som han hadde mottatt og formidlet så sterke inntrykk av 15—20 år tidligere. Tross sin nære tilknytning til og beundring for personer og miljøer i den svenska statskirken — det gjelder særlig de rikt utrustede biskopene Nathan *Söderblom* og Manfred *Björkquist* og Sigtunastiftelsen — kunne han ikke bli stående der. Anmelderen møtte selv Stolpe i Paris nettopp på denne tiden og minnes hans patetiske fremstilling av det uløselige dilemma som forekom ham å være Svenska Kyrkans. Det var såmen ikke av forakt, men av medynk og såret vennskap at han lignet den med «en krøpling som hinker omkring på ett ben».

Kort oversikt over kristendommens historie i Ungarn

Ungarn ble kristnet henimot slutten av det 10. århundre. Ungarerne var da herrer over det område ved Donau som hadde vært dominert av gotere og hunnere, men allerede i 572 hadde en ungarsk prins, Ogurda, motatt dåpen av keiser Justinian.

Nasjonen ble kristnet ved St. Wolfgang (972), senere biskop av Regensburg i Tyskland, og særlig ved St. Adalbert, (997). Men det var den kristne konge, St. Stephan, som fikk kristendommen til virkelig å trenge igjennom, og ga landet kristent inspirerte lover og institusjoner. Da han døde, kom det en voldsom hedensk reaksjon som først tok slutt med kong Ladislas. Dennes etterfølgere fortsatte det kristne verk, men det kom senere flere vanskelige perioder for Kirken.

I det 13. århundre deltok kong Andreas II i korstogene, og under det kirkelige skisma sto Ungarn på pave Urban VI's side.

Under de tyske krigene i begynnelsen av det 16. århundre, ble den lutherske lære innført i landet, til å begynne med i Transylvania av den ungarske prins som sto i opposisjon til Habsburgernes politikk. Dernest kom calvinismen. Full religionsfrihet ble sikret alle ved Wieneroverenskomsten (1606—1608).

Så kom den tyrkiske okkupasjon av landet, men det var meget få overganger til muhammedanismen. Ungarerne erobret gradvis sitt land tilbake og førte også til landet igjen alle Den katolske kirkes ordener, benediktinere, cistensiersere osv. Disse hadde helt fra kongedømmets begynnelse vært meget aktive særlig på undervisningsområde. Det store benediktinerabbedi Pannonhalma skal være grunnlagt av Karl den store, og ble i alle tilfelle omorganisert i 1001 av St. Stephan. I flere hundre år var det Ungarns Monte-Cassino, et sentrum for tro og kultur.

Med freden i Szatmar i 1711 ble det slutt på den tyrkiske okkupasjon, og det ble på ny religionsfrihet for alle konfesjoner. I Ungarn har det alltid — så snart landet ikke har vært okkupert av fremmede makter — rådet full religiøs toleranse.

I 1855 ble det sluttet et konkordat mellom Østerrike og pavestolen som også gjaldt for Ungarn. I 1868 fikk Ungarn politisk frihet, og siden da har her som ellers i Europa en liberalistisk-verdslig innflytelse gjort seg gjeldende.

Christofferson hevder at Stolpe som dikter kanskje bare har hatt én eneste grunnleggende visjon, som han siden hen varierer og finner stadig nye uttrykk for — opplevelsen av mennesket «i dødens venteværelse», hvis eneste redning er å nå utover seg selv. Og Stolpe bekrefter i grunnen dette for sitt livs egen roman når han i sin interessante konversjonsberetning i «Varför jag blev katolik» skriver med noen ord som ikke savner ydmykhet: «Min konversionshistoria är banal. Jag har alltid gått fel, när jag själv försökt orientera mig. Jag har alldrig kunnat gripa en sanning utan att karikera den. Men med oändligt tålmod har Gud jagat mig».

H. Rieber-Mohn.

Ungarske flyktninger i Norge

Som St. Olavs lesere vil ha lagt merke til, har den katolske kirke i Norge nøye fulgt den tragiske utvikling av det ungarske folks frihetskamp og til enhver tid stått rede til å yte sin skjerv for å lindre nøden blant frihetskampens ofre. Så lenge håpet om en snarlig og lykkelig utgang på kampene var levende, fulgte kirken lojalt de offisielle myndigheters linje og konsentrerte sin innsats om hjelpen til de ungarske flyktninger i Østerrike. Den 11. november 1956 ble der i alle kirker i Oslo Katolske Bispedømme holdt en kollekt til inntekt for Ungarn-hjelpen. Kollekten innbragte ca. 10 000 kroner som ble oversendt Det Norske Flyktningeråd med den klausul at kr. 5 000.— foreløpig skulle avsettes til gjennomføringen av den plan «Ungdomsaksjonen for Europas flyktningebarn» arbeidet med, nemlig å gi en del ungarske flyktningegutter i alderen 12—16 år opphold i norske familier. Senere satte Hovedkomitéen for Katolsk Flyktningehjelp, i samarbeid med Fransiskushjelpen, i gang en lyninnsamling av julepakker til flykt-

To ungarske piker og deres forloveder som flyktet over grensen til Østerrike, endte alle fire i Kultureirenen i Telemark, og nyttårsaften om formiddagen ble de to parene viet i Vår Frue kirke i Porsgrunn av sogneprest J. J. Duin. Kirken var fylt til siste plass av de mange som ville slutte opp om denne store lykkestund for de fire ungarere i landflyktighet.

ninger i Østerrike. I alt kom der inn ca. 1 000 pakker.

Mens disse aksjoner pågikk hadde man imidlertid hele tiden for øye den mulighet at det kunne bli nødvendig å gi et større antall ungarske flyktninger opphold i Norge. Kirken tok, gjennom sin flyktningeprest, pastor *Harald Taxt*, og gjennom Hovedkomitéen for Katolsk Flyktningearbeids representanter i Det Norske Flyktningeråd, aktivt del i utredningen av dette spørsmål. Allerede fra første stund sto det klart for alle ansvarlige instanser at i og med at ca. 80 % av det ungarske folk er katolsk, ville enhver overføring av ungarske flyktninger til Norge måtte foregå i intimt samarbeid med kirkens representanter. Da man så begynte å sette ut i livet planen om å ta opp til Norge 1 000 ungarske flyktninger, ble kirkens bestrebelser for å yte katolikkene blant dem den sjelesorg de har krav på, overalt møtt med den største forståelse og samarbeidsvilje. Pastor Taxt og Hovedkomitéen for Katolsk Flyktningearbeid har kunnet begynne sitt arbeid allerede ved mottagelsene av de forskjellige flyktningegrupper og har også fortsatt arbeidet i de forskjellige karantene- og gjennomgangs-leirer. I første rekke har arbeidet bestått i å bringe flyktningene i kontakt med Kirken i Norge, å vise disse representanter for et overveiende katolsk folk at selv her oppe vil de i full utstrekning kunne praktisere sin religion. Fra gjennomgangsleirene i nærheten av Oslo har overføringsstyret bekostet transporten av flyktningene til spesielle søndagsmesser i St. Josephs Kapell i Oslo, og i de andre leirene har de stedlige prester kunnet holde messer. Der foreligger flere meldinger om flyktninger som allerede har inngått ekteskap her i Norge; lille julaften ble der bl. a. viet tre par før den ungarske messen i Oslo. Ellers skaper selvfølgelig sprogvanekene mange problemer i sjelesorgen, men de blir løst litt etter hvert. Prekener kan holdes der hvor der er tolk og nå får prestene også et greit lite ungarsk-norsk «skriftespeil» slik at de kan høre skriftemål.

Forøvrig arbeides der intenst med å gi de ungarske flyktninger innpass i det menighetsliv som er så viktig for den katolske minoritet her i Norge. Et første skritt ble tatt i Oslo 1. juledag da ungarerne etter julemessene ble innbudt til kirkekaffe i foreningslokalet av Hovedkomitéen for Katolsk Flyktningearbeid. Om lag hundre fulgte innbydelsen, og Mariakongregasjonens damer som hadde pyntet lokalet og sto for serveringen, løste alle sprogvanter med et smil.

Et spesielt arbeid har vært nedlagt for å knytte til kirken katolikkene blant de ca. 100 flyktningeungdommer Ungdomsaksjonen har utplisert i norske familier i og omkring Oslo. En komité med representanter bl. a. for Oslo Katolske Ungdomslag og de katolske speidere, har allerede planlagt regelmessige klubbtafener for denne gruppen inntil ungdommene har lært så meget norsk at de kan gli inn i det vanlige ungdomsarbeidet. Søndag 30. desember gikk det første arrangement av stabelen i form av en juletreffest i gymnastikksalen på St. Sunniva skole. Til festen var også invitert en representant for hver av de familiene der guttene bor, og ialt innfant der seg ca. 200 mennesker. Programlederen, Odd Barra, og Hans Høyærverdighet Biskopen som talte til forsamlingen ble assistert av en ungarsk tolk, og ellers bød programmet på sang, leker, pantomime og film hvor publikums deltagelse og utbytte ikke er avhengig av sprogkunnskaper. Takket være velvillig imøtekommenhet fra en del Oslo-firmaer var serveringen lettvin og velsmakende og de unge ungarere lot til å føle seg helt hjemme.

Appell fra verdens katolske kvinner

Fra Norges Katolske Kvinneforbund ved formannen innen Oslo Katolske Bispedømme, fru Ingrid Straith Solberg, har vi mottatt følgende:

Selv om vi er forvisset om at dere alle har lagt våre ungarske trosfellers sak på hjertet, vil vi allikevel gjerne ytterligere prøve å utdype den overbevisning vi alle har om at den marxistiske lære streber etter å utslette våre kristne verdier og angripe vårt kristne samfunn i dets grunnvoll. Ikke minst hendelsene i Ungarn har åpnet våre øyne for denne trussel.

Vår hellige Far sier i sitt julebudskap fra 1954 bl. a.:

«Ønsket om ved alle lovlige midler å unngå slaveriets vilkår er meget viktig, men denne holdning er bare negativ og kan ikke anspore sinnet med den samme makt som en positiv og absolutt idé kan det. Det som fortsatt må eksistere, og som uten tvil også vil fortsette, er Europas integritet, for at alle de åndelige og sivile goder som Vesten har samlet fra sitt folks rike kilder, fortsatt må utdeles som en helhet over hele verden.»

Og paven fortsetter:

Disse idealer bør alle offisielle organisasjoner og alle katolikker forsøke å realisere.

Men våre handlinger, enten de er nasjonale eller inter-

Ved inngangen til det nye året står Den katolske kirke i Norge, og særlig de som har flyktningearbeidet som sin spesielle oppgave, overfor nye, store oppgaver. Ennå er bare halvparten av de 1 000 flyktninger som i første omgang skal tas inn i landet, ankommet. Nye flyktningegrupper vil stadig strømme på og de som allerede er kommet, vil i stadig større utstrekning vende seg til Kirken for der å hente sin styrke og trøst når flyktningelivets fulle realitet blir klar for dem. Hovedkomitéen for Katolsk Flyktningearbeid arbeider, sammen med flyktningepresten, på spreng for å ruste seg til å møte de nye krav. Sekretariatet er blitt utvidet og komitéens kontortid forlenget til hver dag kl. 11—16, lørdager 11—13. Videre arbeides det med å få opp til Norge en av de få katolske prester som fulgte de ungarske flyktningene i deres eksil. Men arbeidet vil kreve penger, mange penger, og en stadig fornyet innsats fra de norske katolikkers side. Foreløbig har komitéen kunnet arbeide og treffe sine disposisjoner på grunnlag av noen få bidragsyteres store forståelse for arbeidets betydning. Fra Det Norske Flyktningeråd har komitéen fått stillet til disposisjon kr. 5 000.— av de innbetalte kollekt-penger, og Norsk Hydro har igjen vist sin dype forståelse av de humanitære oppgaver ved å bevilge kr. 10 000 til Hovedkomitéens rent kirkelige arbeid blant flyktningene. Men arbeidet vil, hvis det skal være effektivt og permanent, kreve ennå meget større summer, og vi vil derfor avslutte denne rent foreløbige beretning med en inntrengende appell til våre katolske landsmenn: Slutt opp om arbeidet for å bringe Kirken til de ungarske flyktninger i Norge. Slutt opp om det i bønn, med innsatsvilje og med økonomiske bidrag. La oss vise i praksis hva kristent brorskap, kristen enhet er. La oss bringe et budskap om Kristi kjærlighet som ikke kjenner grenser.

Alle henvendelser om flyktningearbeidet kan rettes til Hovedkomitéen for Katolsk Flyktningearbeid, Akersvn. 5 I, Oslo. Bidrag til arbeidet kan sendes til postgirokonto nr. 16 876.

Torfinn Juell
sekretær.

nasjonale, vil ikke bli virkningsfulle, hvis ikke hver enkelt av oss under de individuelle forhold vi befinner oss, er overbevist om sin plikt til å forsvare den kristne arv, og tror på den misjon Europa har overfor den øvrige del av verden. Dette er ikke et hverv som er forbeholdt regjeringsoverhoder eller ledere av internasjonale bevegelser. Ethvert menneske, selv om hun eller han bare arbeider i en liten menighet, må være overbevist om sitt ansvar overfor det nasjonale og internasjonale samfunn. Vi bør alle være klar over at når som helst en fiende angriper et av Europas land, betyr det også et direkte angrep på vår eget land, det vil uungåelig virke tilbake, om kanskje ikke straks på vårt eget liv, så ganske sikkert på våre barn og våre barnebarn.

Vår største feil som katolikker består kanskje ikke så meget i det at vi gjør ting som vi ikke burde gjøre, — men snarere i at vi ikke gjør det vi skulle gjøre, og den dag kan kanskje komme da denne feil vil hjemseke oss på en alvorlig måte. I åndens verden er ingen handling nøytral, den er alltid for eller imot Jesus Kristus. Vi bør ikke miste motet og tro at vi ikke kan gjøre noe, at vi ingen innflytelse har. Størstedelen av oss har som plikt å gi våre barn en kristen oppdragelse, å utbre troen ved det gode eksemplens makt, og utøve en god innflytelse i vårt miljø.

De tragiske og sørgelige hendelser i Ungarn krever at vi som katolske kvinner hever vår røst slik at det gir gjenklang i hele verden i protest mot den skandaløse krenkelse av individets og menneskenes rettigheter som har funnet sted. Vi skal la våre tapre og undertrykte brødre vite at de har vår medlidenhet og sympati, og at vi står sammen med dem i våre bønner om at de fryktelige blodbad må ta slutt og at de igjen må få sin frihet og sin rett til å leve overensstemmende med sin tro. Med denne plikt for øyet, har Verdensunionen for katolske kvinner den 5. november f. å. sendt telegrammer til Hans Hellighet Pave Pius XII, kardinal Mindszenty og FN's generalsekretær Dag Hammarskjöld.

JULEREFESTER I OSLO

Onsdag 9. januar: Kl. 16.30 for barn.
Søndag 13. januar: Kl. 20 for voksne.

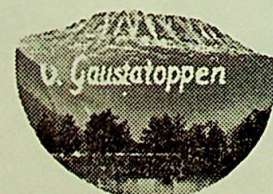
I foreningslokalet Akersveien 5.

Alle er velkommen. Godt program.

Reis til

Tuddal

HØYFJELLSHOTELL

UTLANDET

VATIKANET

Hvorfor ikke også Beran?

Erkebiskop Beran, som stadig er i kommunistisk fangenskap, ble minnet i «Osservatore Romano» i anledning av 10-års dagen for hans bispevielse, den 8. desember 1956. Avisen sier at kardinal Wyszynski i sin tid ble fjernet fra sitt embede av de samme grunner som foranlediget de tsjekkiske kommunister til å fjerne erkebiskop Beran. Mens kardinal Wyszynski har fått overta sitt embede i Polen igjen, er det intet som tyder på noen forandring i Tsjekkoslovakiet, og samtidig viser arrestasjonen av den siste katolske biskop i Bulgaria at kommunistene heller ikke der slapper av når det gjelder kirkeforfølgelse.

Erkebiskop Beran ble først arrestert av Gestapo i 1942 og anbragt i en konsentrasjonsleir. Han betraktes som en av kommunismens mest avgjorte motstandere i kampen for Kirkens frihet.

Apostolisk visitator for ungarske flyktninger.

For de ungarske flyktninger i Østerrike har pave Pius XII utnevnt biskop Stephan Laszio til apostolisk visitator, og samtidig gitt ham fullmakter som ordinarius for alle ungarske geistlige i Østerrike.

ALBANIA

Den siste av hierarkiet død.

Vatikanet har fått meddelelse om at det siste medlem av det katolske hierarki i Albania, Bernardino Shlaku, biskop av Pulati, er avgått ved døden. Det var seks biskoper i det albanske hierarki i 1944, tre er blitt drept av

kommunistene og de andre tre er siden døde uten at det er blitt konsektrert noen ny biskop.

AUSTRALIA

Før de olympiske leker.

I slutten av november 1956 selebrerte erkebiskopen av Sydney, kardinal Gilroy, en friluftsmesse i Melbourne. Erkebiskop Mannix leste opp et budskap fra pave Pius XII: «Det var skikk i det gamle Grekenland,» skrev paven, «å ha offentlig tilbedelse forut for lekene i stadion. Når tidligere tiders atleter begynte den olympiske festival med tilbedelse, er det enda mer på sin plass at dere i dag ved åpningen av de internasjonale spill, vender dere mot den ene og sanne Gud for å vise ham ære med deres ungdommelige energi, og erkjenne hans overherredømme.»

Den 17. olympiade vil bli holdt i Roma om fire år.

POLEN

Staten nærmer seg Kirken i kampen mot umoralen.

Et offisielt kommuniqué datert 8. desember 1956 har bekjentgjort at representanter for den polske regjering og det katolske hierarki er blitt enige om det første punkt under de forhandlinger som er innledet.

Det synes som om den polske regjering har gått med på betydelige konseksjoner for å godtgjøre den skade som Kirken har lidt særlig siden 1948.

Foruten at det er gitt tillatelse til religionsundervisning i skolene umiddelbart etter at de øvrige skoletimer er avsluttet, skal det sørges for at det ikke lenger legges noen hindringer i veien for deltagelsen i søndagsmessene. Søndagsfreden skal respekteres, og under alle omstendigheter skal arbeiderne gis anledning til å komme i kirken. Likeså når det gjelder ungdomsorganisasjonene som alltid ble sammenkalt på de tider det var gudstjenester. Prester skal få gjenoppta sin virksomhet på sykehus og i fengsler. Og ordenssøstre har fått tillatelse til å pleie syke igjen på de offentlige sykehus.

De kvinnelige kongregasjoner ble fordrevet fra sine hus i 1948 og samlet i et kloster som ikke var noe annet enn en isolasjonsleir. De skal nå få vende tilbake til sine tidligere moderhus. Det er imidlertid ikke truffet noen ordning enda med deres eiendommer, heller ikke med deres tallrike hus utenom moderhusene.

Et annet viktig punkt er at et dekret av 1953 hvor regjeringen skaffet seg rett til å overvåke de geistlige utnevnelser, sannsynligvis vil bli opphevet.

Andre spørsmål som er satt opp på sakslisten, er særlig bestemmelsen om svangerskapsavbrytelse som kardinal Wyszynski øyeblikkelig tok til orde mot etter sin tilbakekomst.

Hva vil så regjeringen ha til gjengjeld for disse innrømmelser? Man kan svare at det her dreier seg om en godtgjørelse for skade som er urettferdig forvoldt, og det er uten tvil sant.

Likevel er den polske regjering fortsatt kommunistisk og ateistisk; når den har bestemt seg for å gå tilbake på enkelte punkter, er det en virkning av Gomulkas tilbakekomst, han er i dag den mest populære mann i landet ved siden av kardinalen.

Gomulka har enorme problemer å kjempe med på alle områder, ikke minst den gjennomgripende demoralisering som preger landet etter elleve års moskvakommunisme. Kirken er uten tvil den eneste som er i stand til å gi folket en moral igjen; sansen for arbeid, ærlighet, respekt for den menneskelige person.

SVEITS

Varig hjelp til ungarske flyktninger.

En sammenslutning av katolske lærere i Sveits har vist en beundringsverdige foretaksomhet ved på noen få uker å skaffe så mange faddere til ungarske flyktninger at det representerer en sum av ca. kr. 40 000. Fadderne har forpliktet seg til for lengere tid å betale en fast sum hver måned som går til underhold av det tilsvarende antall flyktninger.

«Marias Minde» i Bergen

Hr. redaktør!

Til det som St. Olav i nr. 19 for 1956 under omtalen av St. Franciskus Xaverius-søstrenes hvilehjem Marias Minde i Sandviken i Bergen meddeler angående hjemmets forhistorie, er følgende å bemerke:

Begivenhetene ligger alt nå så langt tilbake, at det naturlig nok har vært vanskelig for Dem å skaffe fullt lys over forholdet.

Erik Wang, en elskelig personlighet, en betydelig mann og en fin menneskekjenner, var en tid katolsk sogneprest i Christiania, hvor han også arbeidet som lærer og deretter katolsk sogneprest i Bergen, hvor han foruten å utføre sitt prestearbeide deltok i ledelsen av Den norske søsterkongregasjon av den hl. Franciskus Xaverius.

Mens han arbeidet her, kom en av hans tidligere elever i Christiania, nu avdøde fru Cady de Navacelle, til Bergen for å hilse på ham. Han viste henne rundt i byen og omegnen. På en tur i Sandviken sa hun, etter hva han kort etter fortalte meg, i samtalens løp og rent i forbi-

gående: «Her skulle St. Franciskus-søstrene ha hatt et hvilehjem.» Hertil svarer han, som lenge selv hadde tenkt noe lignende, ingenting. Og mere ble der dem imellom ikke sagt om dette. Etter å være kommen tilbake til Frankrike sendte fru Cady de Navacelle ham et brev med en anvisning på ti tusen francs, som han ba ham bruke som han ville, eventuelt til St. Franciskus-søstrenes beste. Noen tid etter sendte hun ham på samme måte ti tusen francs til. Ved å motta disse pengene ble han hverken moralsk eller juridisk forpliktet til å la søstrene få så meget som en eneste øre av beløpet.

Sogneprest Wang skaffet seg senere kjøpekontrakt på et stykke av gården Nyland, visstnok ca. 8 mål, for så vidt erindres to-tre tusen kroner, og ba meg hjelpe til med å bringe handelen i orden. Etter å ha fått rede på, at hele gården Nyland med påstående bebyggelse kunne fåes for tyve tusen kroner, ble sognepresten og jeg enige om, at det nok ville være vidløftigere, men uten tvil også langt fordelaktigere å kjøpe det hele. Han ba meg være med på denne handel, slik at han og jeg skulle dele utlegg, risiko og fremtidig vinning likt. Jeg syntes, at

han etter omstendighetene burde beholde det hele, og ordnet handelen for ham. Han og jeg hadde deretter i flere år mange konferanser angående hans eiendom Nyland og driften av den. Det er her helt unødvendig å oppholde seg ved, hvorledes han fra første øyeblikk av lot menigheten og søstrene få mest mulig glede av den.

Fru Cady de Navacelle har altså ganske enkelt foræret sin gamle lærer tyve tusen francs, det vil si omtrent fjorten tusen norske kroner. Og han har brukt dette beløp sammen med de mange andre penger, som han dels straks ved kjøpet, dels etter hvert under driften har måttet skaffe, på en førsteklasses måte. I overensstemmelse med den økonomiske utvikling her i landet og visse grunnarealers verdistigning ble hans kjøp og drift av Nyland en glimrende forretning til beste for den, han måtte utse til sin arving.

Da han opprettet sitt testamente, svarte jeg ham på etpar spørsmål om former og konsekvenser. Sammen med et av de intelligenteste mennesker jeg har truffet, Hs. Høyververdighet biskop, senere erkebiskop, Fallize, ble jeg i testamentet oppnevnt til å være den ene av hans to testamentsfullbyrdere.

Da testator var død, utferdiget Den norske søsterkongregasjon av den hl. Franciskus Xaverius en deklarasjon, hvorved den i overensstemmelse med sogneprest Wangs testamente overtok gården Nyland og uttrykkelig forpliktet seg til å overholde de for overtagelsen i testamentet spesifiserte betingelser.

Ved å forære sin eiendom Nyland, har Erik Wang først ydet søstrene litt av den påskjønnelse, som de fortjener, og dernest satt dem i stand til å utrette det gode som de alt nå her har utrettet, og atskillig av det gode som de i fremtiden kommer til å utrette både her og andre steder.

Ærbødigst

Christian Bekker, o.r.sakf.

Vi takker for opplysningene.

Red.

Rettelse.

I nr. 23/24 f.å. s. 374 var bildet s. 374, «Spillende engler», tilskrevet Melozzo da Forli (†1494). Det viser seg imidlertid at utførerens navn er Mathis Gothardt Nithard, senere kjent som «Grünewald» (†1528).

FREDRIKSTAD		
FREDRIKSTAD BLIK- & METALVAREFABRIK Andresen & Müller	HELENE ANDRESEN Kjøtt- og pølsevarer Fredrikstad Tlf. 2031	 BJARNE AARUM Fredrikstad
Mek. Verksted - Blikkemballasje og metallvarer av enhver slags - Jernfat i alle størrelser og for ethvert øyemed - Isenkramartikler - Elektrisk og Autogensveisning - Stanseartikler.	ALF SVENDSEN Alt i kolonial Tlf. 2167 Farmannsgt. 1-3	DRAMMEN Drammens Rørleggerforretning A/S Autorisert Rørlegger. Tollbugt. 5. Centralbord 5495
		
DRAMMEN		
HARALD LYCHE & CO. Bøker - Papir - Toalettsaker Sportsartikler - Leketøy	$\frac{1}{2}$ Tyri Fabrikker Drammen TYRILYS leveres i alle størrelser og typer	
DRAMMENS MALERFORRETNING Tlf. 3916 — 3332 Inneh. Asbjørn Gundersen	<i>Alltid først med det siste...!</i> Utstyrsvare- og manufaktur, Drammen	
GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen	GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikkfabrikk Tlf. 4184 DRAMMEN	

BERGEN

Manufakturvarer - Sengeutstyr

SVERRE W. MONSEN

Bergen

Johan H.
BENTZON A.S

KOLONIAL - VASKEARTIKLER

En gros - Telefon 10106

Jacob L. Berstad

KONTORUTSTYR

BERGEN — OSLO

A/s Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

BERGEN

Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11482

A/s Smith Sivertsen's

Bakerier & Conditorier

NYGÅRDSGT. 4

Sølv for
alle
anledninger*Theodor Olsens Eftf.*

JUVÉLER SMÅSTRANDGT. 4

Bergen

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14110

Telegramadresse: «Kjell»

HAMAR

Stortorvets
Frukt & Cigarforretning

O. E. ALM

Hammar - Tlf. 23 237

ARNE BØRRESEN

Torvgt. 32 og 81

Tlf. 23 119 og 22 128

Hammar

Tlf. 22 744

HAMAR
BRYGGERIHUGO
OFFSTEN
AMAR

Handelsgartneri og Blomsterforretning

Tlf. 23 680 - 23 086

HEDMARK CEMENTVAREFABRIK

E. GRILL FASTING

Hammar

TRYGVE MOE
Frukt og Tobakk

Tlf. 23 965

KNUTSTAD & HOLEN

FISK OG VILT

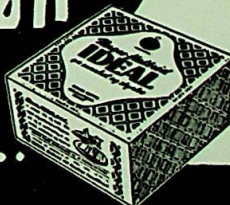
Hammar

HAMAR FÆRVEHANDEL

Etablert 1865

Strandgaten - Tlf. 21 015

Hammar

SÅ TYNT OG
SPRØTTSOM
ALDRI
FØR...**IDEAL**O. FUGLSETH
HANDELSGARTNERI OG
BLOMSTERFORRETNING

Hammar — Tlf. 23 079 - 23 370

SIGV. SØRENSEN
Kolonialforretning
Spesialitet: Kaffe

Tlf. 23 472

MUSIKK

i hjemmet gir glede.
Piano - Orgel - Gitar- Trekkspill etc.
og notemusikaler hosTHORBJØRN TAALESENS EFTF.
Hammar Tlf. 23 412

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 69 43 72

OBS!

Ved

adresseforandringer,

vennligst oppgi

den tidligere

adresse!

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO'S

ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

Spesialforretning i
RUSTFRITT STAL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

NOBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

ODDVAR J. LODENG
MURMESTER & ENTREPRENØR

OSLO

WISBECH

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

a.s Rørlegger

Telefon: 42 41 75 - 42 41 56
Hausmannsgt. 16 - Oslo

Utfører nyanlegg

Omlegninger og reparasjoner

ERLING MOE

God fisk

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD

Gladsvei 23, Grefsen

Tlf. 37 57 68

Joh. Weydahl's

Oslo - Centralb. 68 18 07

KAFFE

og

HERMETIKK

en gros

JOHAN OLSEN & SØNNER

Murmester & Entreprenørforretning

Etablert 1896

Kongensgate 17, Oslo

Telefon 42 99 90

A/s E. Sunde & Co. Ltd.

Oslo

Alt i rørbransjen

G. GALLIGANI

PRYD- OG BRUKSKUNST

OSLO

A/s Norsk Medicinsk Varehus

Pilestredet 7 - Telef. 33 43 70 - Oslo

*Sykehusutstyr - Sanitetsmateriell
Brilleoptikk*